

Ne permitem o amnistie fiscala?

Amnistia fiscala, aprobata de guvern dupa doua zile de la lansarea proiectului legislativ în consultare publica, este discutabila, existând argumente pro și contra. Din perspectiva guvernului, justificarea, așa cum se arata în nota de fundamentare, este ”nevoia de masuri de sprijin pentru a asigura îmbunătățirea colectarii creanțelor bugetare ca alternativa pentru reducerea țintei de deficit bugetar în anul 2024 precum și pentru sprijini mediul de afaceri în achitarea datoriilor față de buget dar și de a asigura relansarea activității economice”. Din perspectiva mediului de afaceri care își platește obligațiile fiscale la timp, poate fi considerata o masura neechitabila care induce hazard moral, mai ales ca nota de fundamentare nu elaboreaza cauzele care au condus la imposibilitatea unor debitori de a-și achita datoriile și nici masurile pe care administrația fiscala le-a luat de-a lungul timpului pentru a preveni acumularea datoriilor și/sau pentru a le recupera – având în vedere ca sunt restanțe acumulate pe durata mai multor ani, iar datoriile semnificative sunt în dreptul unui numar mic de contribuabili.

Amnistia fiscala va însemna ștergerea accesoriilor atât pentru persoanele juridice, cât și pentru persoanele fizice care își platesc datoria principala până pe 25 noiembrie. În cazul persoanelor fizice, amnistia va însemna și o reducere a datoriei principale de 50% din principal daca este de până la 5.000 de lei și de 25% daca depășește 5.000 lei. O noutate este bonificația de 3% din impozitul pe profit sau venit (microîntreprinderi) la termenul scadent de plata care se va aplica în viitor contribuabililor bun-platnici.

Ministerul Finanțelor estimeaza ca va încasa 9 miliarde de lei din amnistie și ca bonificațiile vor reprezenta 1,1 miliarde de lei anul urmator. Potrivit notei de fundamentare a actului normativ, sunt 330.735 de persoane juridice care au acumulat datoria totala de peste 32,67 miliarde lei și 848.705 persoane fizice care au acumulat datoria totala de peste 39,2 miliarde lei. O observație importanta este ca majoritatea acestor contribuabili au datorii mici în timp ce în jur de 13 mii de persoane fizice au debite neachitate cumulate de 34,96 miliarde lei și circa 19 mii de persoane juridice au restanțe de aproximativ 30 miliarde lei.

Așadar, observam ca autoritațile se concentreaza mai curând asupra efectului amnistiei pe termen scurt, respectiv sa colecteze 9 miliarde de lei, fara a avea o abordare pe termen mai lung. Astfel de decizii aplicate generalizat, fara a face distincție între contribuabilii aflați cu adevarat într-o situație economica dificila și care au nevoie de sprijin pentru redresare și rau platnici, sunt riscante. În lipsa unor studii de impact și a unui program clar de conformare voluntara, pot deveni un stimul pentru neconformare fiscala, creând perceptia ca aceasta este o practica acceptata de autoritati. Pe termen lung consecința poate fi creșterea neconformarii la plata pentru anumite categorii de contribuabili. De aceea, politicile fiscale trebuie sa ia în considerare și aspectele comportamentale pe care le

genereaza și care se pot reflecta negativ, ulterior, asupra nivelului de încasare.

Prin urmare, o amnistie fiscala trebuie sa fie bine fundamentata si dublata de planuri concrete si eficiente pentru conformarea la plata, precum și de o monitorizare pe o durata de câțiva ani a datornicilor pentru a vedea daca și-au schimbat comportamentul fiscal și, în caz contrar, sa fie revocata.

Este evident ca trebuie macar limitata creșterea deficitului bugetar în acest an, din moment ce încadrarea în ținta asumata de 5% din PIB nu mai este posibila. Însa discuția privind corectarea politicilor fiscal-bugetare este mult mai ampla și privește atât administrarea fiscala, cât și politicile de cheltuieli ale statului sau rentabilitatea economica a contribuabililor care vor fi iertați de datorii. Prin urmare este important sa avem o analiza a cauzelor care au determinat acumularea unor arierate bugetare atât de mari și ce masuri sunt gândite pentru a preveni situatii similare în viitor.

Reamintim ca se fac eforturi susținute și sunt alocate costuri și resurse umane din partea mediului de afaceri pentru a implementa masurile de digitalizare fiscala. Așteptarea este ca prin aceste masuri sa poata fi realizate analize de risc fiscal care sa identifice zonele de neconformare și/sau evaziune astfel încât sa se creeze mai multa echitate fiscala. În plus ar mai fi de remarcat ca în cazul raportarilor digitale (e-factura, e-transport, SAF-T) amenziile sunt semnificative, fiind iarași o disproporție de tratament comparativ cu cei care beneficiaza de amnistie, deși au avut comportament fiscal negativ.

Un alt aspect evident este ca, din pacate, digitalizarea administrației fiscale nu are rezultate imediate, fiind un proces de durata, în timp ce politicile bugetare continua sa fie generoase, mai ales într-un an cu patru scrutinuri electorale. Practic, guvernul opereaza cu doua viteze, una rapida în zona cheltuielilor și una lenta în zona veniturilor, iar impresia este ca în continuare contribuabilii corecți sunt cei care trebuie sa susțina atât reforma administrației fiscale, cât și cheltuielile tot mai mari în an electoral. Mai mult, este de așteptat ca anul viitor, dupa ce se va instala un nou guvern, unele taxe sa fie majorate pentru a corecta treptat deficitul bugetar și a-l readuce spre ținta de 3% din PIB. Deocamdata vedem masuri timide de reducere a cheltuielilor bugetare prin același act normativ care introduce amnistia, precum și alte masuri care încearca sa dreaga pe ici pe colo deficitul. Problema este însa ca aceste masuri nu numai ca risca sa nu își atinga scopul propus de a suplimenta încasarile, dar și sa creeze neîncredere în reforma fiscala și hazard moral, reducând conformarea fiscala voluntara.

În acest context, deși, în principiu, bonificația oferita contribuabililor buni platnici poate fi o masura binevenita, ne întrebam daca este oportuna și nu ar avea efect de bumerang. Când privește întrebarea din titlul acestui articol, cred ca fiecare poate trage concluziile în funcție de propria situație, însa per ansamblu astfel de masuri de iertare de datorii ar trebui sa fie excepții bine justificate.